

II. évfolyam, 2. szám, 2012

Statisztikai Jelentések
A MEZŐGAZDASÁG
2012. ÉVI I. ELŐREJELZÉSE

A MEZŐGAZDASÁG 2012. ÉVI I. ELŐREJELZÉSE
II. évfolyam, 2. szám, 2012

Megjelenik évente háromszor

Felelős szerkesztő

Dr. Vágó Szabolcs

Szerzők

Varga Éva

varga.eva@aki.gov.hu

Dr. Vágó Szabolcs

vago.szabolcs@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-3060

Fax: (+36 1) 476-3304

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

Ezen kívül figyelmébe ajánljuk a Statisztikai Osztály adatgyűjtéseinek összefoglalóit, valamint a rendszeresen megjelenő Agrárgazdasági Figyelőt, amely áttekinti a főbb gazdasági folyamatokat és statisztikai eredményeket.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) első előzetes eredményei 2012-re vonatkozóan.....	3
Módszertani áttekintés.....	3
Előzetes eredmények 2012-re vonatkozóan.....	4
1. ábra: A mezőgazdasági termelés szerkezete 2012-ben.....	8
2. ábra: A folyó termelő-felhasználás szerkezete 2012-ben.....	8
3. ábra: A mezőgazdasági termelés kibocsátásának alakulása.....	9
4. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2002 és 2012 között.....	10
5. ábra: A folyó termelő felhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása.....	10
6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem-fizetett és fizetett munkaerő alakulása.....	11
7. ábra: Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása.....	11

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) első előzetes eredményei 2012-re vonatkozóan

Módszertani áttekintés

A Mezőgazdasági Számlarendszer adatait évente kétszer előzetesen, először a tárgyév novemberének végén, majd a tárgyévet követő januárban kell átadni az Európai Bizottság részére. A végleges adatsort a tárgyévet követő év szeptemberéig kell elkészíteni. A Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közötti munkamegosztásnak megfelelően az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) készíti az MSZR első és második előrejelzését, míg a végleges adatok elkészítése a KSH feladata.

Az MSZR a mezőgazdaság egészének tiszta, halmazódásoktól mentes teljesítményének kimutatását tűzi ki célul. Adatai az országban végzett összes mezőgazdasági tevékenységre vonatkoznak, az azt végzők főtevékenységétől függetlenül. Tehát az MSZR tartalmazza a nem mezőgazdaságba sorolt szervezetek mezőgazdasági tevékenységét, de nem tartalmazza a mezőgazdasági szervezetek nem mezőgazdasági tevékenységét.

Az MSZR figyelembe veszi a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek – növénytermesztés, állattenyésztés – mellett a mezőgazdasági szolgáltatások, és az el nem különíthető másodlagos nem-mezőgazdasági tevékenységek során előállított termékek és szolgáltatások értékét is.

Az MSZR az értékelést alapáron végzi, vagyis a termelői árhoz hozzáadja a termékhez köthető támogatásokat, melyeket közvetlenül a termelők kapnak meg és nem tartalmazza a termékadókat. A kapott támogatás a mezőgazdaság kibocsátásának értékét növeli, amennyiben termeléshez kötött támogatást kap a termelő.

A mezőgazdasági számlarendszerben az elszámolási időszak a naptári év. A számbavétel eredményszemléletben történik, azaz abban az időszakban érvényes érték-

ken, amikor a gazdasági érték, követelés vagy igény keletkezik. A kibocsátást a létrejöttének időpontjában kell értékelni, függetlenül az értékesítés, illetve az ellenérték befolyásának időpontjától. Az el nem adott, raktáron álló készleteket is elszámolja, mintha az értékesítésre került volna. A kimutatott eredmény tehát inkább potenciális, az adott évben csak részben realizált jövedelem. Azt a jövedelmet is tartalmazza, amelyhez a saját termelésű mezőgazdasági termékek fogyasztása juttatja a háztartást.

A munkabérek és a munkavállalói jövedelmek elszámolásánál jelentkezik az MSZR egyik igen fontos sajátossága. Itt ugyanis csak azt a teljes természetbeni és pénzbeli díjazást kell elszámolni, amit a munkaadó fizet a munkavállalónak az adott időszakban végzett munkáért. A saját gazdaságban végzett munka, illetve a nem fizetett munkaerő (segítő családtagok) bére, illetve jövedelemigénye nincs elszámolva, hanem a működési eredmény részét képezi.

A mezőgazdasági jövedelmet nem szabad a gazdálkodók jövedelmének tekinteni, mivel – a tisztán mezőgazdaságból származó jövedelmek mellett – más forrásokból is jövedelemhez juthatnak. Továbbá ez a jövedelem az adott elszámolási időszak alatt végzett mezőgazdasági (valamint másodlagos nem-mezőgazdasági) tevékenységgel képzett jövedelemre vonatkozik, annak ellenére, hogy bizonyos esetekben a jövedelmek csak egy későbbi időpontban folynak be. Ezért ezek nem jelentenek olyan jövedelmet, amit még az adott elszámolási időszak alatt ténylegesen meg is kapnak a jogosultak. A számolt jövedelemmutatók nem a mezőgazdaságból élő háztartások összjövedelmének, vagy rendelkezésre álló jövedelmének mutatói.

Előzetes eredmények 2012-re vonatkozóan

Az előzetes számítások alapján 2012-ben a mezőgazdaság teljes kibocsátásának értéke folyó alapon megegyezik a 2011. évi eredménnyel. A mezőgazdasági termelés volumencsökkenését az emelkedő termelői árak ellensúlyozták. A termelés költségeinek növekedése nyomán a bruttó hozzáadott érték 13 százalékkal, a mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem pedig 17 százalékkal alacsonyabb, mint 2011-ben.

Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem – az úgynevezett „A” mutató – 2012-ben 16 százalékkal elmarad az előző évitől.

Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2011. évi 11 százalékos emelkedés után, 2012-ben 11 százalékkal kevesebb az előző évinél, mivel a növényi termékek kibocsátásának volumene 19 százalékkal csökkent, és az állatok és állati termékek termelésének volumene alig haladta meg az előző évi szintet (+0,7 százalék). A mezőgazdasági termelői árak 2012-ben átlagosan 13 százalékkal emelkedtek 2011-hez viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek termelőiár-színvonala 17 százalékkal, az élő állatok és állati termékek termelőiár-színvonala 10 százalékkal nőtt. A volumen- és árváltozás eredményeként növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke 4,5 százalékkal csökkent, az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke 10 százalékkal emelkedett. A két alaptevékenység kibocsátásának folyó alapon számított értéke összességében megegyezik a 2011. évi értékkel.

A növényi termékek körében a friss gyümölcs kivételével minden termékcsoporthoz mennyisége csökkent, a gabonafélék, az ipari növények, a burgonya és a zöldségfélék mennyisége rendre elmaradt az előző évitől. A gabonafélék volumene az előzetes adatok szerint 26 százalékkal lett kevesebb, elsősorban azért, mert kukoricából mindössze 4,6 millió tonna termés várható, amely 43 százalékkal kevesebb a 2011. évinél, és alig kétharmada az előző öt év, azaz a 2007-2011. évek átlagának. Az ideinél is alacsonyabb termés 2007-ben volt, amikor csak 4 millió tonna termett. Búzából 4 millió tonnát takarítottak be, amely mérsékelten (3 százalékkal) csökkent a 2011. évihez képest, de az elmúlt öt év átlagától közel 10 százalékkal elmaradt. A többi gabonaféle (árpa, rozs, zab, tritikálé) mennyisége elérte vagy kismértékben meghaladta a 2011. évi értéket. A napraforgó termés mennyisége 7 százalékkal kevesebb az előző évinél, de 5

százalékkal meghaladta az ötéves átlagot. Az eddigi információk alapján a zöldségfélék és a burgonya volume is 15 százalékkal csökkent az előző, 2011-es évhez képest. A növényi termékek körében csak a gyümölcs-termés nőtt, az almának köszönhetően. A 2011. évi alig 300 ezer tonna után 2012-ben 500 ezer tonna almát szedtek le, amely átlagos termésnek felel meg. Az MSZR-ben kiemelt további gyümölcsfélék, a körte és az őszibarack betakarított mennyisége jelentősen csökkent, az előbbi közel 20 százalékkal az utóbbi csaknem 60 százalékkal. A szőlőből az előző évi mennyiség 80 százalékát szüretelték le 2012-ben.

2012-ben az emelkedő mezőgazdasági termelői árak jellemzően ellensúlyozták a volumencsökkenést, de nem minden esetben. Például a 20 százalékos áremelkedés ellenére a kukorica kibocsátásának értéke több mint 30 százalékkal elmaradt a 2011. évitől, melynek következményeként a gabonafélék kibocsátásának értéke sem érte el a 2011. évi szintet (-11 százalék). A repce 24 százalékos volumencsökkenését sem kompenzálta teljes mértékben a magasabb termelői ár, a kibocsátásának értéke 10 százalékkal kevesebb, mint a bázis időszakban. A szója kibocsátásának értéke is elmaradt az egy évvel korábbtól, bár a termelői ára emelkedett. A zöldségek körében a kisebb terméshez magasabb ár társult, így a kibocsátás értéke megközelítette a 2011. évi értéket. A friss gyümölcsfélék esetében a kiemelt termékek közül csak az alma ára mérséklődött.

Az első előrejelzés alapján, az élő állatok és állati termékek termelésének volumene az előző évi szinten alakult, értéke jelentősen (10 százalékkal) emelkedett. Volumennövekedés elsősorban a juh és a baromfi ágazatban mutatkozik, az árak pedig a sertés és a baromfi (főleg a tojás) ágazatban emelkedtek legjobban.

A két alaptevékenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes kalkulációk alapján 2012-ben 61,5-38,5 százalék. Ez az arány 2011-ben 64,9-35,1 százalék volt, azaz 2012-ben javult az állattenyésztés aránya, amely elsősorban a növénytermesztés erős volumencsökkenésének következménye.

Számításaink szerint a folyó termelő-felhasználás értéke 9 százalékkal emelkedett 2012-ben. A termelés során közvetlenül felhasznált inputok mennyisége kis mértékben változott, összességében az előző évi szinten alakult, az árak viszont kisebb-nagyobb mértékben emelkedtek. A folyó termelő-felhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség az áremelkedés miatt 13 szá-

zalékkal magasabb, mint 2011-ben. A felhasznált műtrágya és talajjavító szerek volumene és ára is nőtt, így költsége mintegy 15 százalékkal haladta meg a 2011. évit. Az energiaköltség 6, a vetőmagköltség mérsékelten, 2 százalékkal nőtt.

Mivel a folyó áron mért kibocsátás kevesebb, mint 1 százalékkal, a folyó termelő felhasználás értéke pedig 9 százalékkal emelkedett, a bruttó hozzáadott érték 13 százalékkal csökkent 2012-ben. Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapáron mért kibocsátás előállításához 67 forint értékű inputot használtak, míg az előző évben 62 forintot.

A termeléshez kötött és az egyéb termelési támogatás egyes elemeinek várható összegéről pontos információ nem állt rendelkezésünkre az előrejelzés készítésének időpontjában, ezért a támogatás 4 százalékos emelkedésével kalkuláltunk. Az értékcsökkenés mérsékelt emel-

kedésével számolva, illetve a termelési adók változatlan szintje mellett a termelési tényezők jövedelme 9 százalékkal csökkent 2012-ben. A mezőgazdaságban keletkező nettó vállalkozói jövedelem, folyó alapáron 17 százalékkal alacsonyabb, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás 3 százalékkal emelkedett 2012-ben.

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett 'A' mutató 84 százalék, azaz 2012-ben az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 16 százalékkal csökkent. A jövedelem változását a 2002-es szinthez hasonlítva, azt tapasztaljuk, hogy az egy mezőgazdasági dolgozóra jutó kalkulált reáljövedelem több mint kétszeresére emelkedett 10 év alatt, a növekedés mértéke éves átlagban 8,5 százaléknak felel meg.

1. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb adatai folyó áron

Megnevezés	Folyó alapáron		
	2010	2011	2012 ^{a)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	460	667	595
Ipari növények (hüvelyesekkel)	159	259	270
Takarmánynövények	41	47	51
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	155	167	167
Burgonya (vetőgumóval együtt)	30	31	24
Szőlő, gyümölcs	85	90	96
Bor	19	33	33
Egyéb növényi termékek	8	11	12
Növénytermesztési és kertészeti termékek	958	1 306	1 247
Állatok	408	491	545
Állati termékek	192	216	235
Élő állatok és állati termékek együtt	600	708	781
Mezőgazdasági termékek összesen	1 557	2 014	2 028
Mezőgazdasági szolgáltatások	94	106	108
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	35	48	48
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	1 686	2 168	2 183
Folyó termelő-felhasználás	1 141	1 351	1 468
Bruttó hozzáadott érték alapáron	545	817	715
Termelési tényezők jövedelme	644	966	876
Működési eredmény/vegyes jövedelem	442	755	644
Nettó vállalkozói jövedelem	362	670	554

Megjegyzés: Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

2. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás

Megnevezés	Éves Munkaerő Egység		
	2010	2011	2012 ^{a)}
Összesen	439 955	431 758	444 711
Nem fizetett	334 981	328 889	338 755
Fizetett	104 974	102 869	105 955

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

3. táblázat: Mezőgazdasági jövedelem indexek

Megnevezés	előző év = 100 százalék		
	2010	2011	2012 ^{a)}
'A' mutató	117,9	148,2	84,3
'C' mutató	142,8	179,6	79,2

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

4. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb adatainak változása

Megnevezés	százalék					
	Volumen index			Érték index		
	2010/09	2011/10	2012/11 ^{a)}	2010/09	2011/10	2012/11 ^{a)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	87,8	113,3	74,2	117,0	145,1	89,1
Ipari növények (hüvelyesekkel)	84,7	128,1	87,7	104,8	162,6	104,3
Takarmánynövények	98,8	107,2	86,6	96,6	114,2	108,2
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	83,0	121,2	88,8	93,0	108,0	99,5
Burgonya (vetőgumóval együtt)	84,7	127,3	85,1	125,6	105,5	75,9
Szőlő, gyümölcs	74,6	90,0	97,9	101,7	105,5	107,1
Bor	51,7	158,3	80,0	69,8	177,7	100,0
Egyéb növényi termékek	129,0	99,3	100,0	94,0	133,1	102,6
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	84,9	115,9	81,5	106,7	136,4	95,5
Állatok	95,6	101,6	100,3	97,9	120,4	111,0
Állati termékek	94,2	101,2	101,6	105,2	112,7	108,7
Élő állatok és állati termékek együtt	95,2	101,5	100,7	100,1	118,0	110,3
Mezőgazdasági termékek összesen	89,0	110,3	88,2	104,1	129,3	100,7
Mezőgazdasági szolgáltatások	87,9	110,4	98,0	94,0	112,8	101,5
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	88,7	129,5	100,0	86,8	136,9	100,0
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	88,9	110,7	89,0	103,0	128,6	100,7
Folyó termelő-felhasználás	93,3	103,4	99,9	97,8	118,4	108,7
Bruttó hozzáadott érték alapján	78,1	126,1	70,9	115,9	149,9	87,4
Termelési tényezők jövedelme				120,1	150,0	90,7
Működési eredmény/vegyes jövedelem				134,7	170,7	85,3
Nettó vállalkozói jövedelem				146,3	185,2	82,8

Megjegyzés: Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

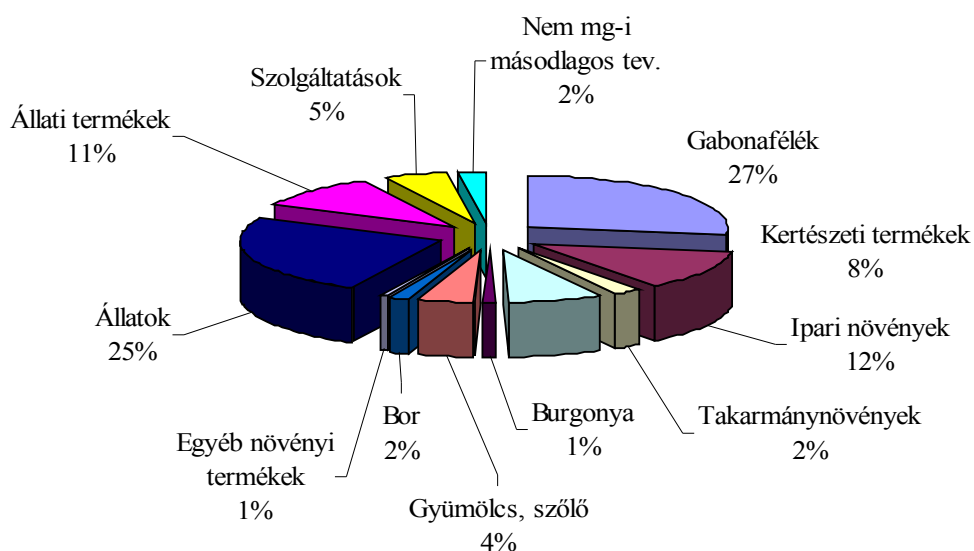
5. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás változása

Megnevezés	százalék		
	2010/09	2011/10	2012/11 ^{a)}
Összesen	99,5	98,1	103,0
Nem fizetett	99,6	98,2	103,0
Fizetett	99,2	98,0	103,0

^{a)} Előzetes adat.

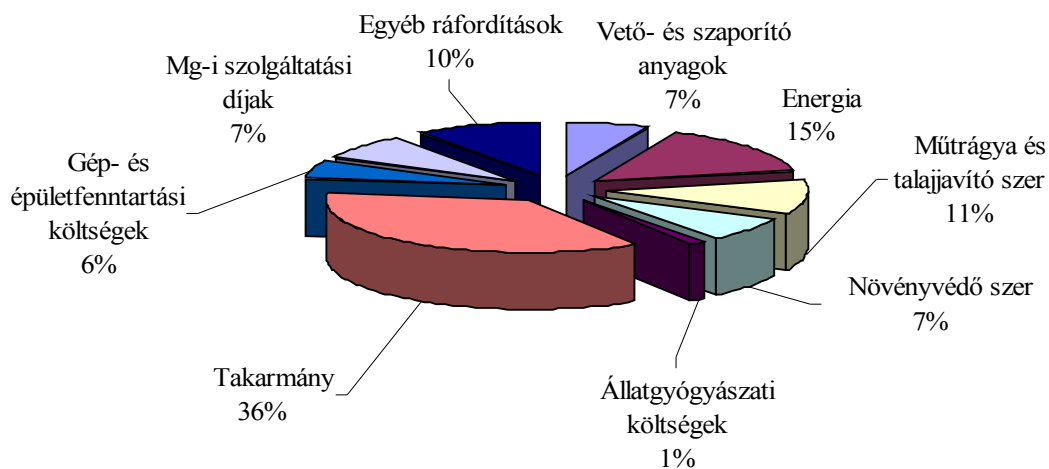
Forrás: KSH, AKI

1. ábra: A mezőgazdasági termelés szerkezete 2012-ben

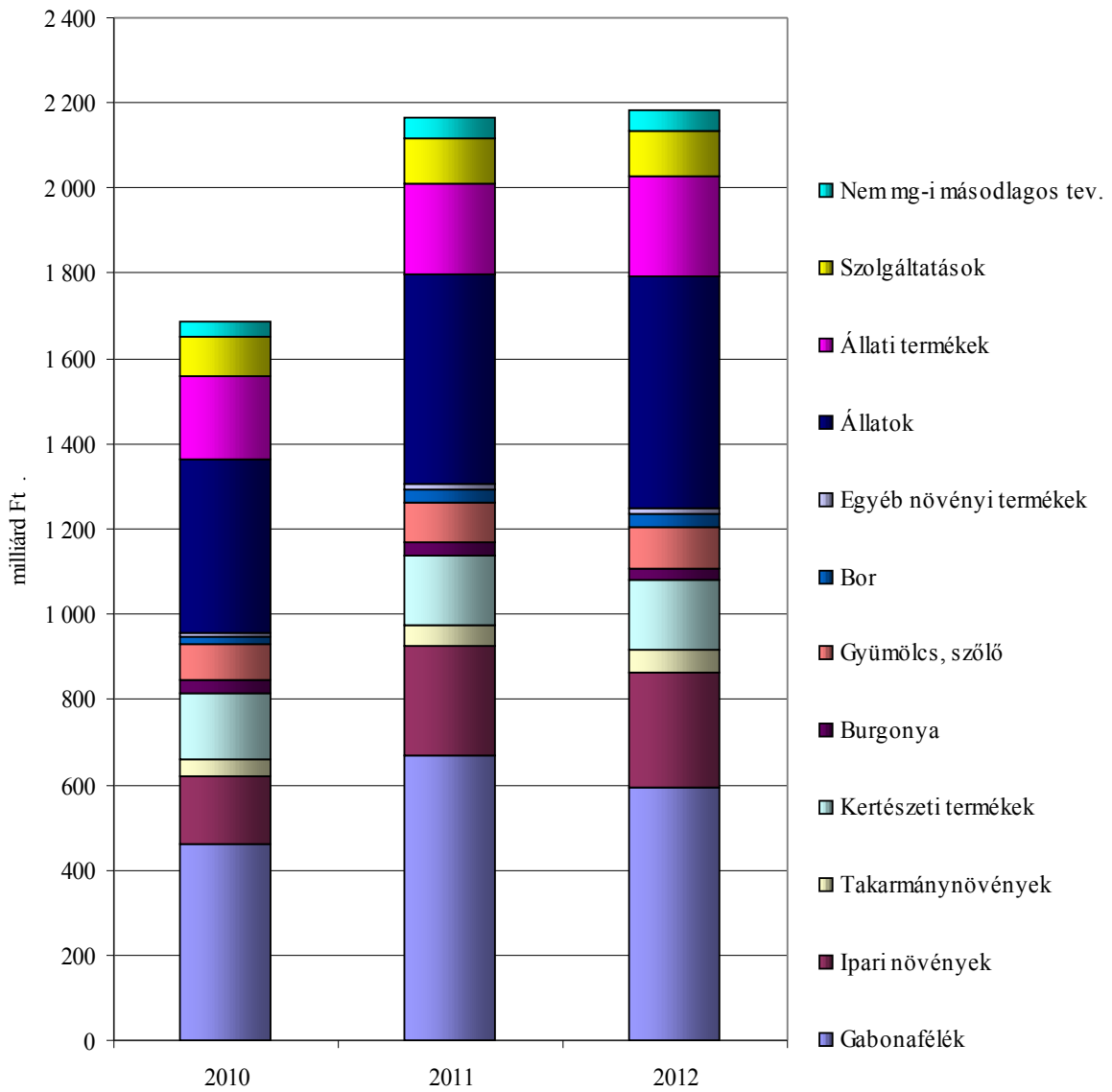
Megjegyzés: Előzetes adatok.
 Forrás: AKI, KSH

2. ábra: A folyó termelő-felhasználás szerkezete 2012-ben

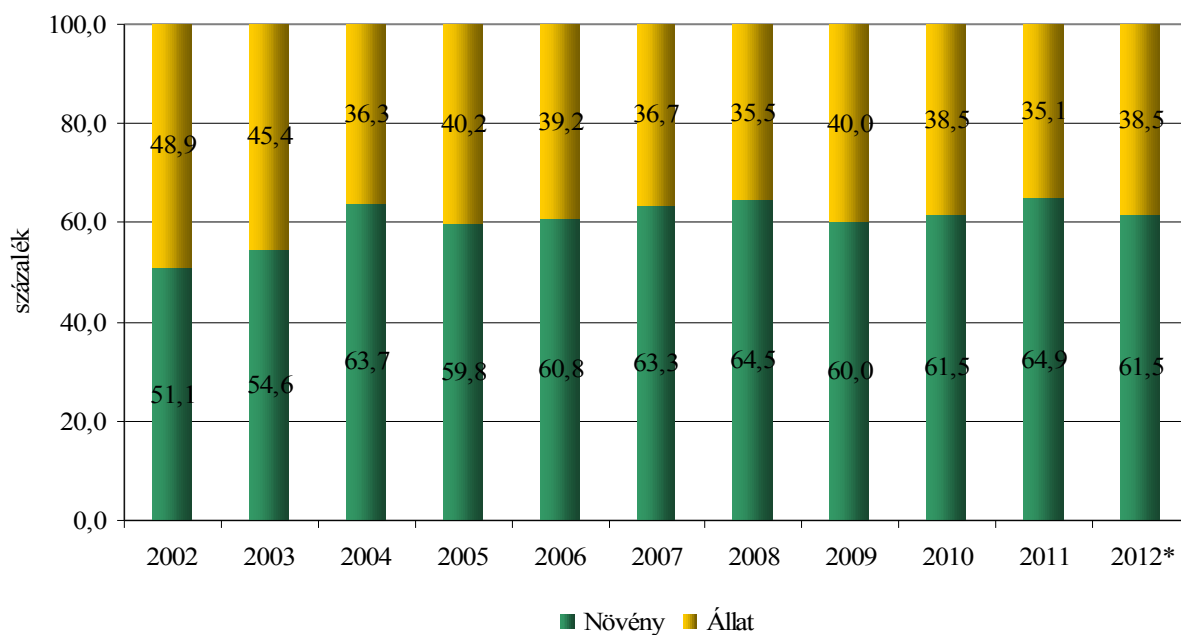
Megjegyzés: Előzetes adatok.
 Forrás: AKI, KSH

3. ábra: A mezőgazdasági termelés kibocsátásának alakulása

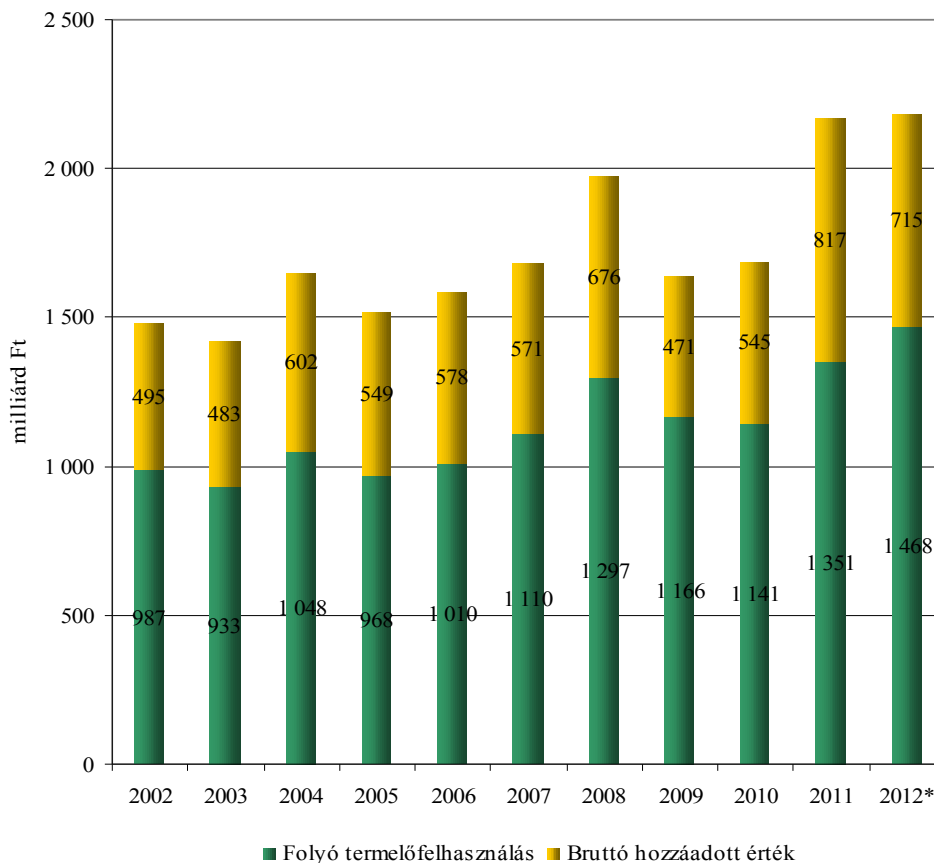
Megjegyzés: A 2012. évi adatok előzetesek.
 Forrás: AKI, KSH

4. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2002 és 2012 között

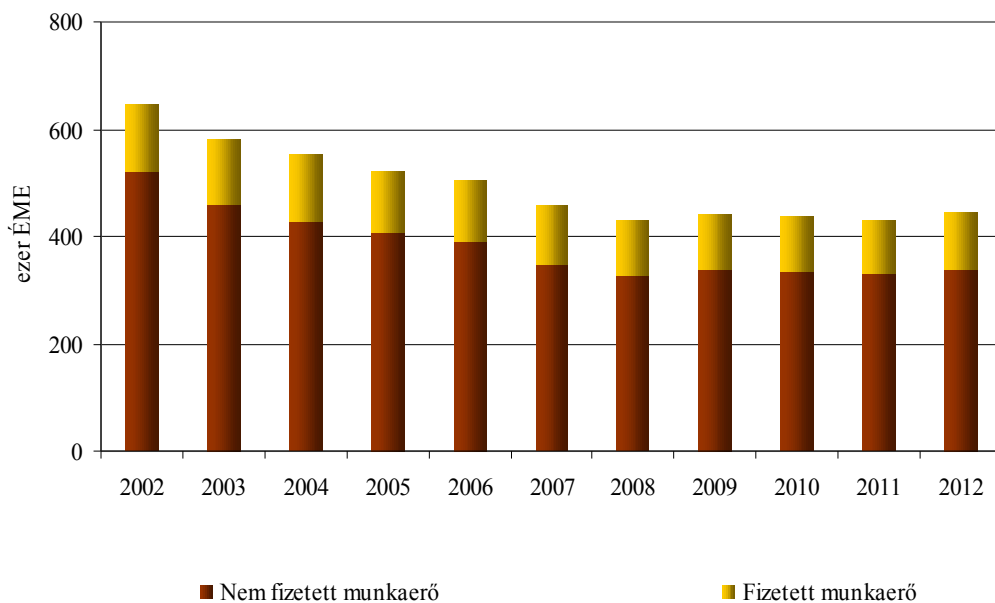
Megjegyzés: A 2012. évi adatok előzetesek.
 Forrás: AKI, KSH

5. ábra: A folyó termelő felhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása

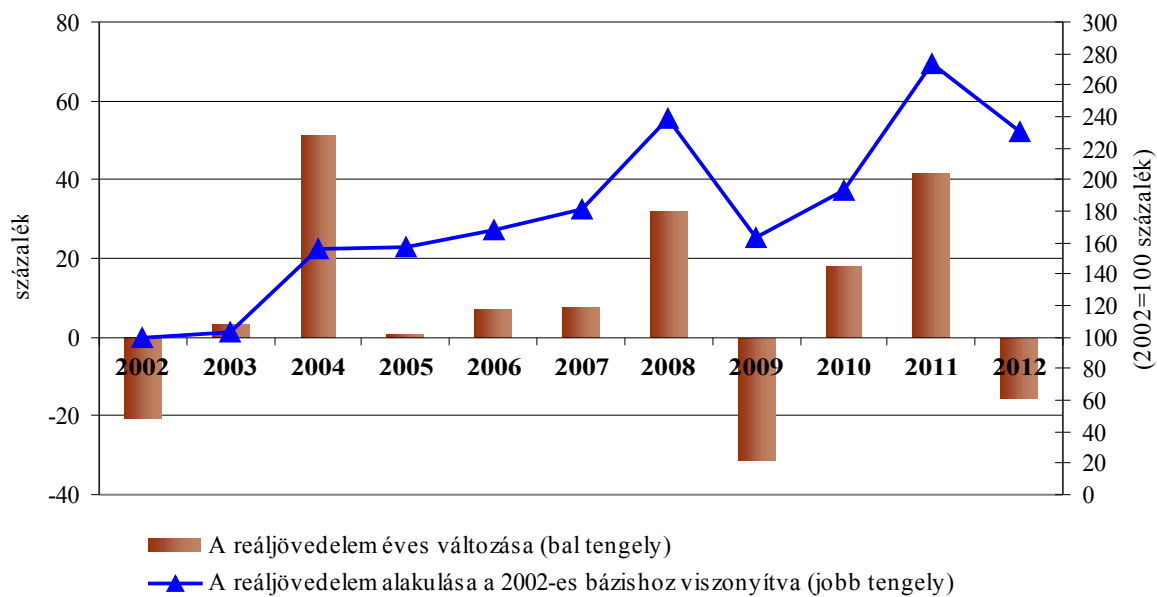
Megjegyzés: A 2012. évi adatok előzetesek.
 Forrás: AKI, KSH

6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem-fizetett és fizetett munkaerő alakulása

Megjegyzés: A 2012. évi adatok előzetesek.
Forrás: AKI, KSH

7. ábra: Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása

Megjegyzés: A 2012. évi adatok előzetesek.
Forrás: AKI, KSH

